

5 Μαρτίου, 1990

[Α. Ν. ΛΟΥΖΟΥ, Πρόεδρος]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΜΥΝΗΣ ΚΑΙ/ Ή ΜΕΣΩ,
ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ ΚΑΙ/ Ή ΜΕΣΩ,
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 634/88).

---

*Γενικές Αρχές Διοικητικού Δικαίου — Αρχή της Φυσικής Δικαιοσύνης
— Δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης του διοικουμένου — Χαρα-
κτηριστικά — Περιστάσεις προσβολής του στην κριθείσα περίπτωση.*

- 5 *Στρατός της Δημοκρατίας — Πειθαρχικό δίκαιο — Αξιωματικοί — Ποι-
νές — Πειθαρχικοί Κανονισμοί της Εθνικής Φρουράς 1978-1979 —
Καν.11 και Δεύτερος Πίνακας — Περιστάσεις ορθής εφαρμογής τους.*

10 Ο αιτητής προσέβαλε την επιβολή και επικύρωση πειθαρχικής
ποινής σε βάρος του.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, απο-
φάσισε ότι:

- 15 1. Σύμφωνα με τη νομολογία η Διοίκηση έχει την υποχρέωση να κα-
λέσει σε ακρόαση άτομο που διώκεται πειθαρχικά, απαλλάσσεται
όμως η διοίκηση της υποχρέωσης αυτής εάν ο ενδιαφερόμενος εί-
χε ήδη την ευκαιρία να ακουστεί ενώπιον άλλης δημοσίας αρχής,
20 αλλά μόνο όταν η προηγηθείσα ακρόαση είναι τέτοιας φύσεως,
ώστε να μπορεί να αναπληρώσει ουσιαστικά την ακρόαση που
παραλείφθηκε. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι κατά την ακρόαση
που έγινε ο ενδιαφερόμενος να ήταν ενήμερος της κατηγορίας
εναντίον του και της σοβαρότητας των απειλουμένων κυρώσεων.
Προηγηθείσα όμως εξέταση αυτού απλώς ως μάρτυρα δεν αρκεί.

5 Στην προκειμένη περίπτωση αναμφίβολα η εξέταση του αιτητή ως μάρτυρα στην ανάκριση και την κλοπή των τυφεκίων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απάλλαξε τους καθ' ων η αίτηση από την υποχρέωση να του δώσουν την ευκαιρία να ακουστεί. Αλλά ούτε και μπορεί να θεωρηθεί ότι παραιτήθηκε του δικαιώματος της ακροάσεως με τη διαδοχική υποβολή παραπόνου που άσκησε ο αιτητής, γιατί το δικαίωμα ακροάσεως δεν είναι παραιτητό. Ούτε και η παράλειψη της ακροάσεως θεραπεύεται εκ των υστέρων.

10 Στην προκειμένη περίπτωση, είναι φανερό ότι, από το λεκτικό των σχετικών κανονισμών και ειδικότερα των Κανονισμών 6, 7, 8, και 12 ότι η διαδικασία επιβολής πειθαρχικής ποινής δεν αποτελεί σύνθετη διοικητική ενέργεια επιβολής πειθαρχικής ποινής όπου η καταδίκη ή η επιβληθείσα ποινή αναθεωρείται από το ιεραρχικό ανώτερο όργανο, οπότε και η επιβληθείσα ποινή δεν 15 είναι εκτελεστή πριν την αναθεώρηση και επικύρωση από το ανώτερο όργανο, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση πειθαρχικής δίωξης μελών της Αστυνομικής Δυνάμεως.

20 Στην προκειμένη περίπτωση εφόσον πρόκειται περί μη σύνθετης διοικητικής ενέργειας, το γεγονός ότι δόθηκε, στον αιτητή, η ευκαιρία να ακουστεί με τις επανυποβολές παραπόνων, αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επανορθώνει την παράληψη των καθ' ων η αίτηση να τον καλέσουν να ακουστεί πριν του επιβληθεί η ποινή κατά την πρώτη φορά, συνεπώς η απόφαση του Διοικητή, ημερομηνίας 3 Δεκεμβρίου, 1987 πάσχει γιατί λήφθηκε αντίθετα προς 25 τους κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης. Αλλά εφόσον αυτή θα έπρεπε να είχε προσβληθεί με προσφυγή ως πράξη αυτοτελής, εντός της καθορισμένης από το Άρθρο 146 του Συντάγματος περιόδου των εβδομήντα πέντε ημερών η παρούσα προσφυγή είναι 30 εκπρόθεσμη και γι' αυτό το λόγο πρέπει ν' απορριφτεί.

2. Τόσον ο Κανονισμός 11 όσο και ο Δεύτερος Πίνακας προνοούν περί της μεγαλύτερης ποινής που δύναται να επιβληθεί σε κάθε περίπτωση από τον διοικούντα Αξιωματικό - δεν απαγορεύει όμως σε 35 αυτόν να επιβάλλει ποινή μικρότερη της ποινής που καθορίζεται στη δικαιοδοσία του, βάσει του Δεύτερου Πίνακα ούτε και περιορίζεται στο να επιβάλλει τέτοια ποινή σε μέλος της Δυνάμεως που είναι μόνο κατά ένα βαθμό κατώτερος του. Συνεπώς θεωρείται ότι ο Αρχηγός της Εθνικής Φρουράς ενήργησε εις ό,τι αφορά το λόγο 40 αυτό, ορθά και νόμιμα και μέσα στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του.

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενη υπόθεση:

Όξυνος ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 740.

5 Προσφυγή.

Προσφυγή εναντίον της απόφασης των καθ' ων η αίτηση με την οποία κοινοποιήθηκε στον αιτητή απόφαση για επιβολή εις αυτόν πειθαρχικής ποινής φυλάκισης για περίοδο τριάντα ημερών.

Ε. Ευσταθίου, για τον Αιτητή.

15 Π. Κληρίδης, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

20 Α. Ν. ΛΟΪΖΟΥ, Π.: Με την προσφυγή του αυτή ο αιτητής ζητά:

25 "Δήλωσιν και/ή διαταγή του Σεβαστού Δικαστηρίου ότι η απόφασις των καθ' ων η αίτησις ημερ. 3.12.1987 με την οποίαν κοινοποιήθηκε εις τον αιτητήν η απόφασις για επιβολή εις αυτόν πειθαρχικής ποινής τριακονταήμερου φυλακίσεως και/ή η απόφασις των καθ' ων η αίτησις ημερομηνίας 20.5.1988 με την οποίαν οι καθ' ων η Αίτησις επικύρωσαν την αναφερόμενην ποινήν και/ή με την οποίαν απέρριψαν αίτηση του αιτητού όπως ακυρωθεί η επιβληθείσα εις αυτόν πειθαρχική ποινή ημερομηνίας 3.12.1987 είναι άκυρη και/ή παράνομη και/ή εσπερημένη εννόμου αποτελέσματος και/ή η παράλειψη θα έπρεπε να μην ελάμβανε χώραν."

35 Ο αιτητής είναι μόνιμος Αξιωματικός του Στρατού της Δημοκρατίας και υπηρετεί με απόσπαση στην Εθνική Φρουρά. Φέρει δε τον βαθμό του Λοχαγού από 1 Σεπτεμβρίου 1985. Με διαταγή του Υπουργού Άμυνας τοποθετήθηκε για υπηρεσία στο Τάγμα Βαρέων Όπλων (ΤΒΟ) της Εθνικής Φρουράς που εδρεύει στο χωριό Λυθροδόντα στις 3 Μαΐου 1983, από όπου στις 20 Αυγούστου 1988 μετατέθηκε στο 281 ΤΠ, όπου και υπηρετεί τώρα. Ο αιτητής από την 26 Νοεμβρίου 1984, μέχρι την 20 Αυγούστου 1988, που μετατέθηκε από το ΤΒΟ, εκτελούσε τα καθήκοντα του Διοικητή του 3ου Λόχου του ΤΒΟ.

Στις 23 Δεκεμβρίου 1986 και γύρω στις 03.30 το πρωί έγινε στο οίκημα του Σωματείου "Ολυμπιακός" στη Λευκωσία ένοπλη ληστεία και ως συμμετοχος σ' αυτή συνελήφθηκε από την Αστυνομία και ο Στρατιώτης του 3ου Λόχου του ΤΒΟ Ανδρέας Πάμπουκας. Από τις Αστυνομικές ανακρίσεις διαπιστώθηκε ότι τα δύο όπλα που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη ληστεία ήταν Στρατιωτικά αυτόματα τυφέκια χρεωμένα στο ΤΒΟ. Διατάχθηκε τότε από τις Στρατιωτικές Αρχές ανάκριση για διαπίστωση των συνθηκών κάτω από τις οποίες κλάπησαν τα δύο αυτά αυτόματα τυφέκια από το Στρατόπεδο του ΤΒΟ και καταλογισμό διοικητικών ευθυνών. Από την ανάκριση προέκυψε ότι τα αυτόματα τυφέκια τα έκλεψε από το Στρατόπεδο του ΤΒΟ ο Στρατιώτης του 3ου Λόχου της Μονάδας αυτής Ανδρέας Πάμπουκας, και ότι για τις συνθήκες της κλοπής του ενός απ' αυτά έφερε διοικητική ευθύνη, μεταξύ άλλων, και ο Διοικητής του Λόχου του, δηλαδή ο αιτητής. Συγκεκριμένα, επιρροήθηκε ευθύνη στον αιτητή για αμέλεια ή και πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του, που συνίστατο στο ότι αμελούσε ή δεν ασκούσε αποτελεσματικό έλεγχο στην τήρηση των μέτρων ασφαλείας του Λόχου του, με αποτέλεσμα το όπλο του Στρατιώτη Ανδρέα Πάμπουκα του Λόχου του να είναι για ενάμιση σχεδόν μήνα κρυμμένο κάτω από το κρεβάτι συναδέλφου του στο θάλαμό τους, αντί αυτό να βρίσκεται στον οπλοβαστό, όπως προβλέπουν οι ισχύουσες διαταγές, κι αυτό να μη γίνει από κανένα αντιληπτό.

Η ανάκριση υποβλήθηκε ιεραρχικά στον Αρχηγό της Εθνικής Φρουράς, σύμφωνα με το άρθρο 124 του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα και Δικονομίας 1964-1985, ο οποίος και αφού επέβαλε πειθαρχικές ποινές στους Στρατιωτικούς εναντίον των οποίων προέκυπταν ευθύνες για διάπραξη πειθαρχικών παραπτώματων, την έθεσε στο Αρχείο. Μεταξύ των Στρατιωτικών στους οποίους επιβλήθηκαν πειθαρχικές ποινές ήταν και ο αιτητής. Η πειθαρχική ποινή που επιβλήθηκε στον αιτητή από τον Αρχηγό της Εθνικής Φρουράς κοινοποιήθηκε σ' αυτόν και στη σχετική διαταγή κοινοποίησης της ημερομηνίας 3 Δεκεμβρίου 1987, υπήρχε η αιτιολογία της ποινής και του διαπραχθέντος απ' αυτόν πειθαρχικού παραπτώματος.

Ο αιτητής μετά την κοινοποίηση σ' αυτόν της πειθαρχικής ποινής που του επιβλήθηκε, υπέβαλε ιεραρχικά αναφορά παραπόνου σύμφωνα με τις πρόνοιες των Πειθαρχικών Κανονισμών της Εθνικής Φρουράς 1978-1979 και ζητούσε ακύρωση της ποινής. Η αναφορά του εξετάστηκε από το Διοικητή της Εθνικής Φρουράς που του είχε επιβάλει την ποινή, το παράπονό του όμως κρίθηκε

αβάσιμο. Με νέα αναφορά του ζήτησε την προώθησή του στον Υπουργό Άμυνας, ο οποίος μελέτησε την περίπτωση του, όμως έκρινε κι αυτός το παράπνομο του αβάσιμο και την ποινή που του επιβλήθηκε ως καλώς επιβληθείσα και πληροφόρησε τον αιτητή
5 σχετικά με επιστολή του ημερομηνίας 21 Απριλίου 1988.

Είναι η θέση του αιτητή ότι ουδέποτε του αναφέρθηκε ότι ήταν ύποπτος διάπραξης πειθαρχικού παραπτώματος ή ότι διέπραξε πειθαρχικό παράπτωμα, ουδέποτε του κοινοποιήθηκε
10 οποιαδήποτε κατηγορία ώστε να έχει την ευκαιρία να ετοιμάσει την υπεράσπιση του αλλά ότι για πρώτη φορά είχε επαφή με την εναντίον του υπόθεση όταν του κοινοποιήθηκε η πειθαρχική ποινή της τριανταήμερης φυλάκισης που του επιβλήθηκε, οπότε
15 και δεν του δόθηκε η ευκαιρία να υπερασπιστεί, αντίθετα προς τις γενικές αρχές του Διοικητικού Δικαίου και τους κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης.

Είναι ο ισχυρισμός του αιτητή ότι η επίδικη απόφαση είναι αναιτιολόγητη και δεν συμπληρώνεται από τα στοιχεία του φακέλου.
20

Επίσης όπως ισχυρίζεται ο αιτητής η απόφαση λήφθηκε καθ' υπέρβαση εξουσίας διότι την πειθαρχική ποινή την επέβαλε όχι ο διοικών Αξιωματικός αλλά αντ' αυτού ο Αρχηγός της Εθνικής Φρουράς. Περαιτέρω, παρέλειψαν οι καθ' ων η αίτηση να ακολουθήσουν κατά την επιβολή της πειθαρχικής ποινής την προβλεπόμενη διαδικασία και τέλος η απόφασή τους λήφθηκε κατά παράβαση των σχετικών Κανονισμών
25

Είναι η θέση των καθ' ων η αίτηση ότι κατά πρώτον η προσφυγή είναι εκπρόθεσμη γιατί η υποβολή παραπόνων σύμφωνα με τον Κανονισμό 12 των Πειθαρχικών Κανονισμών της Εθνικής Φρουράς, 1978-1979, που υπέβαλε ο αιτητής δεν αποτελεί μέρος σύνθετης διοικητικής ενέργειας επιβολής πειθαρχικής ποινής οπότεν θα έπρεπε να είχε προσβληθεί με προσφυγή η αρχική απόφαση του Διοικητή ημερομηνίας 3 Δεκεμβρίου 1987, με την οποία κρίθηκε ένοχος του πειθαρχικού παραπτώματος και του είχε επιβληθεί η πειθαρχική ποινή.
30
35

Αλλά, ανεξάρτητα με τα πιο πάνω είναι ο ισχυρισμός των καθ' ων η αίτηση ότι δόθηκε στον αιτητή πλήρης ευκαιρία να ακουστεί και να προβάλει τους ισχυρισμούς του για το σχετικό πειθαρχικό παράπτωμα με τις αναφορές παραπόνων που υπέβαλε σύμφωνα με τους Πειθαρχικούς Κανονισμούς της Εθνικής Φρουράς 1978-1979.
40

Σύμφωνα με τη νομολογία η Διοίκηση έχει την υποχρέωση να καλέσει σε ακρόαση άτομο που διώκεται πειθαρχικά, απαλλάσσεται όμως της υποχρέωσης αυτής εάν ο ενδιαφερόμενος είχε ήδη την ευκαιρία να ακουστεί ενώπιον άλλης δημοσίας αρχής, αλλά μόνο όταν η προηγηθείσα ακρόαση είναι τέτοιας φύσεως, ώστε να μπορεί να αναπαληρώσει ουσιαστικά την ακρόαση που παραλείφθηκε. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι κατά την ακρόαση που έγινε ο ενδιαφερόμενος να ήταν ενήμερος της κατηγορίας εναντίον του και της σοβαρότητας των απειλουμένων κυρώσεων. Προηγηθείσα όμως εξέταση αυτού απλώς ως μάρτυρα δεν αρκεί. Βλέπε Στασινόπουλος Το Δικαίωμα της Υπερασπίσεως* Ενώπιον των Διοικητικών Αρχών (1974) σελ. 125 και 231-233. 5 10

Στην προκειμένη περίπτωση αναμφίβολα η εξέταση του αιτητή ως μάρτυρα στην ανάκριση και την κλοπή των τυφεκίων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απάλλαξε τους καθ' ων η αίτηση από την υποχρέωση να του δώσουν την ευκαιρία να ακουστεί. Αλλά ούτε και μπορεί να θεωρηθεί ότι παραιτήθηκε του δικαιώματος της ακροάσεως με τη διαδοχική υποβολή παραπόνου που άσκησε ο αιτητής, γιατί το δικαίωμα ακροάσεως δεν είναι παραιτητό. (Βλέπε Στασινόπουλο (πιο πάνω) σελ. 240.) Ούτε και η παράλειψη της ακροάσεως θεραπεύεται εκ των υστέρων εκτός όπως σχετικά αναφέρεται στο Στασινόπουλο (πιο πάνω), στη σελ. 242: 15 20

"... Τοιαύτη 'κάλυψις' εκ των υστέρων της γενομένης παραλείψεως του τύπου της ακροάσεως δεν είναι δυνατή. Είναι όμως δυνατή η έκδοσις νέας διοικητικής πράξεως, ισχυούσης ex nunc, στηριζομένης εις την όψιμον ακρόασιν και εξαφανιζούσης την προηγηθείσαν ή επιβεβαιούσης, πάντοτε ex nunc, το περιεχόμενον της προηγηθείσης, ουδέποτε όμως ανατρεχούσης." 25 30

Στην προκειμένη περίπτωση είναι φανερό ότι, από το λεκτικό των σχετικών κανονισμών και ειδικότερα των Κανονισμών 6, 7, 8, και 12 ότι η διαδικασία επιβολής πειθαρχικής ποινής δεν αποτελεί σύνθετη διοικητική ενέργεια επιβολής πειθαρχικής ποινής όπου η καταδίκη ή η επιβληθείσα ποινή αναθεωρείται από το ιεραρχικό ανώτερο όργανο, οπότε και η επιβληθείσα ποινή δεν είναι εκτελεστή πριν την αναθεώρηση και επικύρωση από το ανώτερο όργανο, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση πειθαρχικής δίωξης μελών της Αστυνομικής Δυνάμεως βάσει των περί Αστυνομίας (Πειθαρχικών) Κανονισμών 1958-1977, στην οποία περίπτωση η ποινή αναστέλλεται μέχρις ότου αναθεωρηθεί η υπόθεση. (Βλέπε περί Αστυνομίας (Πειθαρχικοί) Κανονισμοί 1958-1977.) 35 40

5 Στην προκειμένη περίπτωση έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι εφόσον πρόκειται περί μη σύνθετης διοικητικής ενέργειας, το γεγονός ότι του δόθηκε, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, η ευκαιρία να ακουστεί με τις επανυποβολές παραπόνων, αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επανορθώνει την παράληψη των καθ' ων η αίτηση να τον καλέσουν να ακουστεί πριν του επιβληθεί η ποινή κατά την πρώτη φορά, συνεπώς η απόφαση του Διοικητή, ημερομηνίας 3 Δεκεμβρίου 1987 πάσχει γιατί λήφθηκε αντίθετα προς τους κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης. Αλλά εφόσον αυτή θα έπρεπε να είχε προσβληθεί με προσφυγή ως πράξη αυτοτελής, εντός της καθορισμένης από το Άρθρο 146 του Συντάγματος περιόδου των εβδομημενα-πέντε ημερών η παρούσα προσφυγή είναι εκπρόθεσμη και γι' αυτό το λόγο πρέπει ν' απορριφτεί.

15 Στην περίπτωση όμως που θα ήθελε θεωρηθεί ότι η απάντηση του Υπουργού ημερομηνίας 20 Μαΐου 1988 αποτελεί μέρος σύνθετης διοικητικής ενέργειας, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω με τις επανυποβολές παραπόνων του δόθηκε ήδη δύο φορές η ευκαιρία να ακουστεί και να εκφράσει τις απόψεις του, συνεπώς ο ισχυρισμός του είναι ανυπόστατος.

20 Αναφορικά με τους υπόλοιπους ισχυρισμούς του αιτητή σύμφωνα με τον Κανονισμό 11 των Κανονισμών:

25 "Δικαίωμα επιβολής ποινών έχουν ο Υπουργός, πάντες οι διοικούντες αξιωματικοί προς παν μέλος κατώτερον κατά βαθμόν αυτών υπό τους περιορισμούς και εν ω μέτρω καθορίζεται εν τω Δευτέρω Πίνακι των παρόντων Κανονισμών, ως και οι φρουράρχοι και οι στρατοπεδάρχαι δια τους υπό 30 των αρμοδίων οργάνων και εντός της περιοχής των καταλαμβανομένους απειθαρχούντας στρατιωτικούς:

35 Νοείται ότι δια τους φρουράρχους και τους στρατοπεδάρχαι η δικαιοδοσία επιβολής ποινών, ως αυτή διαγράφεται εις ημέρας εν τω Δευτέρω Πίνακι των παρόντων Κανονισμών, θα είναι εκείνη ήτις αντιστοιχεί εις την θέσιν των, εφ' όσον είναι διοικούντες αξιωματικοί άλλως αναλόγως του βαθμού τον οποίον φέρουν ως ακολούθως: ....."

40 Τόσον ο Κανονισμός 11 όσο και ο Δεύτερος Πίνακας προνοούν περί της μεγαλύτερης ποινής που δύναται να επιβληθεί σε κάθε περίπτωση από τον διοικούντα Αξιωματικό - δεν απαγορεύει όμως σε αυτό να επιβάλει ποινή μικρότερη της ποινής που καθορίζεται στη δικαιοδοσία του βάσει του Δεύτερου Πίνακα ούτε και περιο-

ρίζεται στο να επιβάλλει τέτοια ποινή σε μέλος της Δυνάμεως που είναι μόνο κατά ένα βαθμό κατώτερο του. Συνεπώς θεωρώ ότι ο Αρχηγός της Εθνικής Φρουράς ενήργησε εις ότι αφορά το λόγο αυτό ορθά και νόμιμα και μέσα στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του.

5

Τέλος θεωρώ ότι η επίδικη απόφαση είναι απόλυτα αιτιολογημένη.

Αξίζει να γίνει αναφορά εδώ και στην απόφαση μου **Ευστάθιος Όξυνος ν. Της Δημοκρατίας** (1990) 3 Α.Α.Δ. 740, στην οποία γίνεται η ίδια προσέγγιση στο θέμα της παράβασης των κανόνων της φυσικής δικαιοσύνης.

10

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η προσφυγή απορρίπτεται αλλά κάτω από τις περιστάσεις δε δίδεται καμιά διαταγή ως προς τα έξοδα.

15

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.